

Rīgas apgabaltiesas darbības attīstības koncepcija 2025–2030

Ievads

Rīgas apgabaltiesa ir lielākā apelācijas instances tiesa Latvijā un tai ir būtiska nozīme ne tikai tiesu varas īstenošanā, bet arī tiesu sistēmas efektivitātes un sabiedrības uzticības stiprināšanā. Apzinoties šī pienākuma nozīmīgumu, šī koncepcija sniedz manu redzējumu par Rīgas apgabaltiesas, jo īpaši Civillietu tiesas kolēģijas, attīstību līdz 2030. gadam, akcentējot tiesnešu profesionālo atbalstu un attīstību, kolēģijas vadības kultūru, personāla pārvaldību un kolēģiju savstarpējo sadarbību.

Rīgas apgabaltiesā iecerētās strukturālās reformas, kas paredz Civillietu tiesas kolēģijas sadalīšanu divās atsevišķās vienībās, nosaka arī jaunu atbildības līmeni kolēģiju vadībā. Tas ir būtisks pārmaiņu solis, kas prasa augsta līmeņa sadarbību, vienotu vadības kultūru un atbildīgu pārvaldību. Kolēģiju priekšsēdētājiem būs jāuzņemas ne tikai atbildība par kolēģiju darba organizēšanu, bet arī līderība – jābūt redzamiem, uzticamiem un pieejamiem vadītājiem. Kolēģiju savstarpējai sadarbībai būs nozīme sekmīgai pārmaiņu ieviešanai, tiesvedības kvalitātes uzlabošanai un tiesas reputācijai kopumā.

Koncepcija ir pakārtota Rīgas apgabaltiesas priekšsēdētāja attīstības vīzijai, kas ietverta Rīgas apgabaltiesas attīstības koncepcijā 2024. – 2029. gadam, un saskaņota ar Tieslietu padomes 2021. – 2025. gada stratēģiju.

Mērķi, uzdevumi un pasākumi

1. Mērķis - nodrošināt vienotu, kvalitatīvu un saprotamu tiesas spriešanas praksi apelācijas instancē.

Uzdevumi:

- sekmēt nolēmumu kvalitāti, argumentāciju un judikatūras konsekvensi;
- saziņā ar kolēģijas tiesnešiem ieviest terminētus (1,5 – 2 gadi) tiesnešu specializācijas virzienus atbilstoši praksē identificētām vajadzībām (darba lietas; lietas, kas saistītas ar maksātnespējas procesa subjektiem u.tml.);
- veicināt vienotu prakses veidošanu abās Civillietu tiesas kolēģijās.

Pasākumi:

- sadarbībā ar spriedumu biroju (priekšsēdētāja palīgiem zinātniski pētnieciskajos jautājumos) analizēt atceltos nolēmumus un lietu kategoriju kopsakarības; identificējot sistēmiskas kļūdas vai nepilnības, risināt jautājumu par atbilstīgu apmācību nodrošināšanu;

- monitorēt ienākošo lietu kategoriju aktuālās tendences un, konstatējot problēmjautājumu vairākās vienveidīgās lietās, sadarbībā ar spriedumu biroju savlaicīgi sagatavot kolēģijas tiesnešiem pētniecisko materiālu par konkrēto tiesību jautājumu;
- izveidot specializētus tiesas sastāvus konkrētās lietu kategorijās, paredzot, ka vismaz divi no sastāva tiesnešiem ir specializējušies attiecīgās kategorijas lietu izskatīšanā;
- sadarbībā ar otras Civillietu tiesas kolēģijas priekšsēdētāju organizēt regulāras konstruktīvas kolēģiju apspriedes un vienotas pieejas jautājumu risināšanu (īpaši par procesuāliem jautājumiem un pierādīšanas standartu).

2. Mērķis - nodrošināt efektīvu un atbildīgu kolēģijas vadību sadarbībā ar otru Civillietu tiesas kolēģijas priekšsēdētāju un tiesas priekšsēdētāju.

Uzdevumi:

- izveidot caurspīdīgus jeb visiem saprotamus vadības un atbildības sadales principus;
- koordinēt kopīgus procesus starp kolēģijām;
- stiprināt vadītāju savstarpējo sadarbību un vienotu pieeju komunikācijā ar tiesnešiem un tiesu darbiniekiem.

Pasākumi:

- izstrādāt un ieviest vienotu darba plānošanas un sanāksmju grafiku kolēģiju vadītājiem;
- noteikt kolēģijas iekšējos komunikācijas standartus (informācijas aprīte, dokumentu sagatavošanas kārtība, elektroniskā saziņa, tostarp par jautājumiem, kas saistīti ar tiesnešu aizvietošanu pastāvīgajos tiesas sastāvos);
- pārskatīt un aktualizēt lietu sadales principus, ņemot vērā reālo slodzi.

3. Mērķis - veicināt tiesnešu profesionālo pilnveidi, jauno tiesnešu atbalstu un koleģialitāti.

Uzdevumi:

- atbalstīt un stiprināt tiesnešu profesionālo izaugsmi;
- nodrošināt jauno tiesnešu adaptāciju un mentoringu, rūpēties par regulāru atgriezenisko saiti, kas balstās uz savstarpēju uzticēšanos, nevis kontroli;
- veidot ciešu sadarbību kolēģijā, balstītu savstarpējā uzticībā, zināšanu un pieredzes apmaiņā.

Pasākumi:

- izveidot mentoringa sistēmu jauno tiesnešu atbalstam pirmajā darba gadā;
- izstrādāt ieteikumus apmācību prioritātēm (ņemot vērā aktualitātes un/vai atcelto nolēmumu analīzē konstatētām sistēmiskām kļūdām);

- organizēt regulāras kolēģijas tiesnešu neformālas sanāksmes lietu prezentēšanai, diskusijām un labās prakses apmaiņai;
- atbalstīt tiesnešu līdzdalību lektoru darbā.

4. Mērķis - stiprināt tiesas darbinieku iesaisti un profesionalitāti, veicināt un uzlabot sadarbību ar tiesas kanceleju.

Uzdevumi:

- nodrošināt darbinieku kompetenču attīstību;
- veicināt sadarbību starp kolēģijas vadību un tiesas darbiniekiem;
- veidot atgriezeniskas saiknes kultūru ar tiesas darbiniekiem.

Pasākumi:

- izstrādāt mērķtiecīgu un jēgpilnu tiesas darbinieku mācību plānu (tiesnešu palīgiem, kancelejas darbiniekiem, sēžu sekretāriem), iesaistot apmācību organizēšanā kolēģiju tiesnešus;
- ieviest ikgadēju atgriezeniskās saites novērtējumu – aptauju par sadarbību kolēģijā;
- atbalstīt un veicināt tiesas darbinieku iesaisti inovāciju ieviešanā (IT procesu uzlabošanā, e-lietas ieviešanā, procesu efektivizācijā);
- atbalstīt tiesas darbinieku karjeras izaugsmes iespējas.

5. Mērķis - attīstīt sadarbību ar citām tiesām un sabiedrību, stiprinot tiesas atvērtību un uzticamību.

Uzdevumi:

- sekmēt vienotu tiesu praksi un judikatūru apelācijas un pirmās instances tiesā;
- uzturēt aktīvu profesionālo dialogu starp tiesnešiem;
- veicināt sabiedrības izpratni par tiesas darbu.

Pasākumi:

- rīkot tematiskas diskusijas (meistarklases) ar Rīgas rajona un pilsētas tiesu, kā arī Ekonomisko lietu tiesas tiesnešiem par tiesnešiem aktuāliem tiesību jautājumiem;
- organizēt informācijas un viedokļu apmaiņu ar pārējo Latvijas apgabaltiesu tiesnešiem par aktuāliem tiesību jautājumiem;
- pārskatīt anketas par pirmās instances tiesas tiesnešu profesionālo darbību saturu, aktualizējot to atbilstoši Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas reglamenta prasībām augstākas instances tiesas tiesneša atsauksmes sagatavošanai;
- organizēt diskusijas ar Senāta departamenta tiesnešiem par nozīmīgākajām judikatūras tendencēm un/vai identificētām sistēmiskām kļūdām Rīgas apgabaltiesas nolēmumos;

- iesaistīt kolēģijas tiesnešus tiesību zinātņu studentu prakses vadībā, Ēnu dienu pasākumos un tiesas sēžu izspēlēs;
- veicināt un atbalstīt kolēģijas tiesnešu līdzdalību komunikācijā ar plašsaziņas līdzekļiem sabiedrībai nozīmīgu jautājumu skaidrošanā.

Nobeigums

Apzinos, ka Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas attīstības nākamie pieci gadi būs strukturālu un kvalitatīvu pārmaiņu laiks. Manuprāt, to sekmīga ieviešana ir iespējama tikai ar skaidru mērķu izvirzīšanu, profesionālu un atbildīgu vadību, komandas sadarbību un cieņpilnu attieksmi pret ikvienu Rīgas apgabaltiesas tiesnesi un darbinieku. Atbildīgi strādājot un ikdienā nodrošinot kolēģijas darbības pārvaldību atbilstoši šajā koncepcijā norādītajam, Rīgas apgabaltiesa būs atbildīga, vienota, inteliģenta un uz attīstību vērsta profesionāļu komanda. Ticu, ka, visiem sadarbojoties, tas ir iespējams.

Agnese Veita

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesnese

Rīgā 2025. gada 9. jūnijā